

Posudek oponenta disertační práce Mgr. Jana Dienstbiera

“ Zelené světnice a malba v profánních prostorech na konci středověku”

předkládané v roce 2018 na Ústavu pro dějiny umění FF KU

I. Stručná charakteristika práce

Práce sa zameriava na hodnotenie vybraných príkladov výzdoby profánnych priestorov neskorého stredoveku v Čechách, s ťažiskom na inovatívny rozbor výmalby tzv. zelenej izby na hrade v Žírovniciach.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Práce je originálnym a vyzretým príspevkom k danej téme, v ktorom sa spája explikácia priekopníckeho teoretického prístupu s jeho aplikáciou na vybraný súbor príkladov. Metodologicky sa práca zakladá na kritike starších bádateľských prístupov, ktorá prebieha v dvoch rovinách: 1, vo vzťahu k zahraničnej literatúre, kde sa sústreďuje na kritické prehodnocovanie ikonologickej tradície v rozsahu od Warburgovho zakladateľského diela, cez Panofského kanonizovanú tradíciu až po najnovšie metodologické podnety súčasných autorov, predovšetkým Didi-Hubermana. 2, vo vzťahu ku konkrétnym poznatkom doterajších bádateľov, analyzujúcich diela, ktoré sú v centre autorovho záujmu. Autor prináša nové poznatky a súčasne otvára široké spektrum problémov, ktoré si vyžadujú ďalšiu diskusiu.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

1. *Struktura argumentace.*

Výklad je zrozumiteľný, autorove ciele sú jasne vysvetlené, jeho argumentácia je logicky koherentná a prehľadne usporiadaná. Jeho metodologický prístup, zameraný na ikonológiu intervalu, resp. medzipriestoru je vhodným a aktuálnym nástrojom na prácu so zvoleným súborom diel.

2. *Formální úroveň práce*

Formálna úroveň práce zodpovedá požiadavkám, kladeným na daný typ kvalifikačnej práce. Miernym nedostatkom je absencia presných odkazov v texte práce na vizuálne pramene, obsiahnuté v obrazovej prílohe.

3. *Práce s prameny či s materiálém*

Autorovo narábanie so sekundárnymi prameňmi jednoznačne demonštruje vysokú úroveň schopnosti kritického čítania a argumentácie v práci so širokým súborom relevantnej domácej a zahraničnej literatúry. Pokiaľ ide o texty, zamerané na diela, ktoré sú v centre jeho pozornosti, neviem identifikovať žiadnu zásadnú medzeru v bibliografických odkazoch. O niečo zložitejšia situácia vzniká vo vzťahu ku kritike ikonológie, ktorej sa priebežne venuje. V tomto smere je relevantný súbor literatúry tak rozsiahly, že nepoznám žiadneho bádateľa, ktorý by ho dokázal obsiahnuť v úplnosti, takže aj keď by sa bibliografické odkazy k tejto téme (a s nimi aj tematizované línie uvažovania) dali ďalej dopĺňať, nemožno to chápať ako zásadný problém pri hodnotení úrovne predloženej dizertácie.

Autorova práca s textami iných autorov je tvorivým plodom jeho originálneho myslenia, ktorému nechýba potrebná disciplína. Pokiaľ ide o teoreticko-filozofické pozadie argumentácie, na niektorých miestach práce sa autorovi nepodarilo vyhnúť pomerne striktným hodnoteniam zdrojových textov, aj

keď pre jeho štýl uvažovania je skôr typický rešpekt k viacznačnostiam. Táto situácia zrejme vyplynula z celkového stavu bádania o historiografii dejín umenia v Československu, kde sa výraznejšia mysliteľská profilácia kritický prístupov začína rozvíjať až v posledných rokoch.

4. *Vlastní přínos*

Mimoriadnym prínosom práce je logická a prehľadná argumentácia v prospech neurčitosti významov analyzovaných diel, ktorá nie je alibistickým relativizmom, ale presným určením intervalu, v ktorom sa významy daného obrazu môžu pohybovať. V tomto smere ide o výsostne interdisciplinárny prínos, založený na autorovom dlhoročnom tréningu v myslení, exaktne pracujúcom s nejednoznačnými fenoménmi.

Významným prínosom autora je aj topologická analýza jednotlivých ikonografických tém, v rámci ktorej plodne využíva bohaté poznatky o relevantnom súbore diel európskeho umenia.

IV. **Dotazy k obhajobě**

Prečo v práci chýbajú odkazy na Panofského opakovanú systematickú prácu s kontrastom pozemskej a nebeskej lásky (a prípadne aj aktívneho a rozjímavého života)? Považoval ich autor za irelevantné, alebo zatiaľ unikli jeho pozornosti?

Dalo by sa pri opakovaných odkazoch na podvedomie hovoriť aj o nevedomí? Do akej miery je pre analýzu symbolov relevantný jungovský prístup? Sú systémy mentálnej reprezenácie reprezentácie skutočnosti racionalizovateľné v plnej miere, alebo zasahujú ich konvencie aj nevedomie?

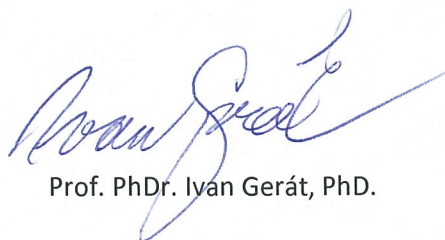
Aký je vzťah autora k bachtinovskej tradícii? Zdá sa, že bachtinovské polyfonické myslenie a jeho vzťah ku karnevalovej tradícii by mu mohli byť blízke. Je to skutočne tak?

Do akej miery sa tzv. marxistickej ikonológii v Československu darilo pracovať s tradíciou dialektickej logiky, priekopnícky rozvinutej Heglovým dielom?

V. **Závěr**

Předložená disertační práce jednoznačně splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a v předběžně ji klasifikuji jako *prospěl*.

Bratislava, 26.06.2018

Prof. PhDr. Ivan Gerát, PhD.